

# HOA NGHIÊM KINH THẨM HUYỀN KÝ

## QUYỂN 6

### *Phẩm 15: PHẬT THĂNG DẠ MA THIÊN CUNG TỰ TẠI*

#### **A. GIẢI THÍCH TÊN GỌI**, có hai:

Một là tên gọi của Hội, dựa theo Xứ gọi là Hội Dạ-ma Thiên; dựa theo Pháp gọi là Hội Thập Hạnh, theo giải thích có thể biết.

Hai là tên gọi của Phẩm, Phật là Hóa chủ, dựa vào Thể khởi Dụng, đến với cơ nói là lên cao (thăng).

Ứng cảm nơi nào, đó gọi là Dạ-ma. Dạ-ma nếu đầy đủ thì nói là Tô-dạ-ma, Tô ở Trung Hoa nói là Thiên, Dạ-ma ở Trung Hoa nói là Thời, nghĩa là cõi trời này không có mặt trời-mặt trăng nhưng có thể biết thời gian. Vì vậy, kinh Đại Tập nói: “Nhìn hoa sen đỏ nở ra là ban ngày, hoa sen xanh nở ra là ban đêm.” Luận Câu Xá giải thích: “Gọi là Xướng Nhạc Thiên, cũng gọi là Đa Hý Lạc Thiên, Thiên là nghĩa về thanh tịnh, nghĩa về ánh sáng rực rỡ. Cõi trời này đắm say vui sướng hoàn toàn không nghĩ đến điều thiện, nhờ có Bồ-tát Khổng Tước Vương, và Thiên chủ cõi ấy tên gọi Mâu-tu-lâu-đà Thiên Vương, từng vì Thiên chúng giảng giải khuyến bảo, vì thế hoặc có vị trời thật sự mất bạn, đau buồn khóc lóc bày tỏ với nhà vua; hoặc có vị trời biến hóa rơi xuống nước, sợ hãi khiến cho sinh lòng chán nản.”

Hỏi: Trước sau đều là không rời xa mà lên cao, nên đều gọi là tự tại, vì sao chỉ riêng Hội này nêu về tự tại?

Đáp: Không lay động mà lên cao đạo khắp, cõi trời ở giữa hư không (không cư) này vượt qua cõi trời ở trên mặt đất (địa cư) trước đây, cho nên gọi là tự tại; bắt đầu vượt qua cõi trời ở trên mặt đất không giống như Đâu-suất, cho nên một mình nêu ra tên gọi. Lại dựa theo thực hành tiến vào sâu xa vượt qua hiểu biết trước đây, cho nên dùng tự tại để biểu thị cho điều đó. Lại bởi vì hiểu biết và thực hành nối liền với nhau, cho nên sau Đạo-lợi rồi đến Dạ-ma, cùng là nội phạm không giống như Tín trước đây. Bởi vì cảm quả ở đây biểu thị cho hành lìa xa

tướng, cho nên đến cõi trời Không này.

**B. Ý** đưa ra cũng có hai: Một- Đưa ra Hội, đó là bởi vì dựa vào hiểu biết phát khởi thực hành, bởi vì giải đáp câu hỏi về Thập Hạnh trước đây, cho nên đưa ra; hai- Đưa ra Phẩm, nói Minh Pháp là Trú cuối cùng của Hội trước, Thăng Thiên là nguyên do đưa đến của Hội này, sát nhau theo thứ tự, vì thế cần phải đưa ra. Lại Minh Pháp là hiểu biết sâu xa phát khởi tác dụng tiến vào thực hành, cho nên Thăng thiên, vì vậy cần phải đưa ra. Đây là dựa theo pháp mà phân rõ.

**C. TRONG TÔNG THỨ** cũng có hai: Một, Tông của Hội, dựa theo con người là Hóa chủ và Trợ hóa, dựa theo pháp là Giáo sự và Nghĩa lý, đều có Thể-Tướng-Dụng dung hòa với nhau vô ngại, dựa theo trước có thể biết, nhưng mà thực hành là khác; Hai, Tông của Phẩm, là trang nghiêm trú xứ thính Phật Như Lai thuận theo cảm đến, là Phẩm này đã trình bày.

**D. GIẢI THÍCH VĂN** Hội này có bốn phẩm kinh, hai phẩm đầu là phần Tựa, hai phẩm sau là phần Chánh thuyết. Trong phần trước có hai: Đầu là Tựa về thính Phật, sau là Tựa về ca ngợi Phật. Lại đầu là Đức Phật lên trên cõi trời, sau là Bồ-tát quy tụ, bởi vì Phật là Hóa chủ cho nên ở trước, Bồ-tát là bạn cho nên tiếp theo ở sau. Lại trước là quả-sau là nhân, trước là Năng hóa-sau là Sở hóa.

Trong phần đầu phân định về văn, cùng giải thích giống như nói ở phần đầu của Hội trước. Lại giải thích có bảy: 1) Cây Bồ-đề và bậc Pháp Vương ở mười phương cùng hiện rõ; 2) Chư Phật ở mười phương đều lên trên cõi trời Dạ-ma; 3) Thiên Vương ở mười phương đều trang nghiêm pháp tòa cầu thính Đức Phật; 4) Chư Phật ở mười phương nhận lời cầu thính lên trên cung điện; 5) Thiên Vương ở mười phương có được lợi ích ca ngợi chư Phật; 6) Chư Phật ở mười phương cùng lên trên pháp tòa hoa sen; 7) Cung điện quý báu ở mười phương thấy đều rộng lớn. Vì sao đều đối với mười phương phân rõ như nhau? Bởi vì pháp môn Viên giáo luôn luôn rộng khắp pháp giới, hễ một pháp khởi lên thì chắc chắn tất cả cùng hiện rõ, cho nên sắp thuyết giảng về pháp này, bởi vì lý không phải là hạn chế thiên lệch, do đó dẫn đến mười phương vô tận cùng thuyết giảng, tức là một thuyết giảng-tất cả thuyết giảng như nhau.

*Trong này có ba lớp vô ngại:* 1) Một tức là nhiều, Phật dưới một tán cây tức là dưới tất cả tán cây; 2) Động tức là tĩnh, Phật dưới tán cây tức là lên trên cõi trời; 3) Động và tĩnh là một và nhiều, vì thế ở tất cả mọi nơi không lay động mà lên trên cõi trời. Đây là tướng của mười

Phật đầy đủ đức viên dung vô ngại, không phải là do Tông khác mà phân rõ, suy nghĩ dựa theo điều đó.

*Trong văn:* Hai đoạn trước giống như giải thích ở Hội trước.

Ngay trong đoạn thứ ba là trang nghiêm cầu thỉnh có ba: Một là từ xa nhìn thấy duyên thù thắng, hai là trang nghiêm pháp tòa biểu thị cho căn, ba là cầu thỉnh Phật hiển bày về mong muốn. Trong phần hai là trang nghiêm pháp tòa: Đầu là tổng quát, sau là riêng biệt. Hội trước là một vạn, trong Hội này thì mười vạn, là biểu thị cho tướng tăng thêm của phần vị. Lại cung điện ở Hội trước không phải là vật báu, trong Hội này trang nghiêm bằng vật báu là hiển bày về tướng đầy đủ đức của hạnh đáng quý. Trong phần riêng biệt có 23 câu: Đầu là 7 câu phân rõ về Khí thế gian trang nghiêm, tiếp từ “Thập vạn Thiên tử...” trở xuống là 7 câu hiển bày về Chúng sinh thế gian trang nghiêm, sau từ “Thập phương Như Lai...” trở xuống là 9 câu về Trí chánh giác thế gian trang nghiêm. Lại giải thích: Đầu là 7 câu về trang nghiêm Y báo bên ngoài, tiếp là 6 câu về trang nghiêm Chánh báo bên trong, sau là 10 câu về trang nghiêm pháp môn. Trong trang nghiêm pháp môn: Câu một là tướng của Nhân, hai là tướng của Quả, ba là tướng của Đức, bốn là tướng của Định, năm là tướng của Nguyện, sáu là tướng của Thắng, bảy là tướng của Pháp, tám là tướng của Dụng, chín là tướng của Diệu, mười là tướng của Giáo. Trong phần ba là cầu thỉnh Phật: Đầu là kết thúc phần trước, sau là chính thức cầu thỉnh.

Đoạn thứ tư là nhận lời cầu thỉnh lên trên cung điện, hiển bày về cơ duyên phù hợp với nhau, trước là trình bày về cõi này, sau là tương tự các phương khác.

Trong đoạn thứ năm là Thiên Vương có được lợi ích, cũng trước là phân rõ về cõi này, sau là tương tự các phương khác. Trong phần trước, đầu là lợi ích đạt được Định, sau là lợi ích phát sinh Tuệ. Trong Tuệ, trước là nhớ lại thiện căn của mình, sau là ca ngợi mười Phật xưa kia để hiển bày về thù thắng hôm nay. Lý thật thì tất cả chư Phật quá khứ đều cùng ở nơi này thuyết về pháp Thập Hạnh. Nhưng nay bởi vì biểu thị cho tướng của phần vị dần dần tăng lên, cho nên đối với mười Phật ở Hội trước, theo thứ tự về trước nêu ra danh xưng của Phật này giống như mười Phật để ca ngợi. Ca-diếp về sau giống như chư Phật khác về trước, tất cả đều đã từng như nhau ở nơi này thuyết về pháp Thập Hạnh.

Đoạn thứ sáu là lên trên pháp tòa, đoạn thứ bảy là cung điện rộng lớn, đều dựa theo trước có thể biết.

-----